

Bi dajatev odpravila težave z razgradnjo avtomobilov?

V Sloveniji razgradimo le pet tisoč izmed vsako leto 60 tisoč izrabljenih motornih vozil

F ANDREJA LONČAR
andreja.loncar@financa.si

Izmed vsako leto nekaj deset tisoč izrabljenih motornih vozil v Sloveniji jih koncesionarji za ravnanje s tovrstnimi odpadki predelajo le dobrih pet tisoč. V medresorskem usklajevanju je predlog posebne dajatve za imetnike vozil. Ta naj bi prenehala le s prodajo ali oddajo vozila v razgradnjo.

Članice Evropske unije morajo do leta 2015 doseči cilj 95-odstotne predelave in 85-odstotne reciklaže izrabljenih motornih vozil (IMV) za povprečno maso v tem letu prevzetih vozil. Tega ne bo lahko doseči, pravijo na ministrstvu: »Doseganje ciljev je odvisno predvsem od recikliranja plastike iz IMV, kar je povezano z obstojem tehnologij za učinkovito ločevanje plastike iz lahke frakcije po drobljenju IMV. Te pa so večinoma šele v načrtovanju.« Evropska komisija sicer načrtuje revizijo, a bodo postavljeni cilji kvalitativno najverjetneje ostali takšni, kot so bili določeni, saj bi odstopanja lahko upočasnila tempo načrtovanja in razvoja omenjenih tehnologij, pravijo.

Dodatni stroški zaradi direktive

Franci Lenart, direktor Ekomobila, podjetja za ravnanje z izrabljenimi vozili, na drugi strani meni, da je cilj dosegljiv. »Lani smo imeli 90-odstotno stopnjo vnočične uporabe in recikliranja,« pravi (EU zdaj zahteva 85-odstotno reciklažo). Kako bodo delež povečali na 95 odstotkov?

»Večji del tega cilja se da doseči pri plastičnem delu. Avtomobilska industrija že dolgo vse materiale kodira. Imajo informacijsko podporo, zato vemo, iz katerega materiala je posamezen del avtomobila. Zdaj imamo dve možnosti - ali gre avto v razrez in se potem loči na različne materiale ali pa se plastični materiali najprej ročno odstranijo in gre v predelavo samo kovinski del avtomobila. Prva možnost zahteva dodatne, zahtevnejše tehnološke postopke, ki jih pri nas ne poznamo, zato bi bilo treba materiale izvažati, druga pa več ročnega dela. Tako sta obe povezani z dodatnimi stroški.«

V razgradnjo le delček izrabljenih vozil

V Sloveniji le majhen delež avtomobilov dočaka predelavo, ki je določena z uredbo o iz-

Kako pravilno oddati vozilo v razgradnjo

- Zadnji imetnik vozila to pripelje na zbiralno mesto ali v obrat za razgradnjo. V Sloveniji so trije obrati za razgradnjo (Karbon, Avtotransport Kastelec in Saubermacher) ter 50 zbirnih mest, ki si jih lahko ogledate na spletni strani (www.eko-mobil.si).
- Za oddajo vozila potrebujete osebni dokument in prometno dovoljenje. Ob oddaji prejmete potrdilo o razgradnji, s katerim odjavite vozilo iz prometa. Razgradnja je brezplačna.

rabljenih vozilih. Tako so centri za predelavo lani po podatkih ministrstva razgradili 5.447 IMV, zdaj jih okrog 500 na mesec. »V Ekomobilu se trudimo ozaveščati ljudi in skrbimo za trženjske akcije, a ne moremo konkurirati sivemu trgu, kjer preprodajalci odkupujejo avtomobile za simboličen znesek, nato pa prodajajo rezervne dele in sekundarne surovine,« pojasnjuje Lenart.

Po njegovem v Sloveniji letno nastane okrog 60 tisoč IMV, okrog 35 tisoč jih konča na sivem trgu, preostalih 20 tisoč pa naj bi bilo prodanih predvsem na Balkan in vzhod. Pri tem Lenart poleg ekonomske oporečnosti opozarja na ekološki vidik: »V avtomobilu je okrog 50 kilogramov nevarnih snovi, veliko plastike in ne vemo, kje to konča.«

Na ministrstvu priznavajo, da velik delež nastalih IMV ni zajet v okviru vzpostavljenega sistema razgradnje, a ob tem dodajajo, da se tudi v drugih državah članicah EU srečujejo sto težavo. »Po podatkih Eurostata

na območju EU letno ponikne več kot štiri milijone vozil. Kot glavne razloge - na ravni celotne EU - lahko navedemo izvoz avtomobilov, preden dosežejo konec življenjske dobe, legalno prodajo rabljenih vozil kot način prikritja nelegalne dejavnosti (izvoz poškodovanih ali ukradenih vozil), nelegalno razgradnjo za rezervne dele oziroma sekundarne surovine, zapuščenca vozila in garažiranje,« naštevajo.

Vprašljiva ekonomska upravičenost

V Sloveniji imamo tri uradne razstavljavce avtomobilov, to so podjetja Karbon, Avtotransport Kastelec in Saubermacher. Ta so leta 2011 ustanovila Ekomobil, s katerim je lani 99 odstotkov uvoznikov in proizvajalcev avtomobilov podpisalo pogodbo za razstavljanje avtomobilov. Proizvajalci in uvozniki avtomobilov so namreč odgovorni tudi za ravnanje z odpadnimi avtomobili, s pogodbo pa so to odgovornost prenesli na Ekomobil.

»Ministrstvu smo predlagali posebno dajatev na vozilo, ki jo voznik plačuje vsako leto do prodaje ali oddaje v razgradnjo, ne glede na to, ali avtomobil uporablja in ali je registriran. Govor je bil o znesku med 150 in 200 evri na leto. Hkrati bi se lahko zmanjšale druge dajatve na vozila. V igri so bile še druge različice,« možne ukrepe za večjo učinkovitost sistema za ravnanje z izrabljenimi vozili pojasnjuje direktor Ekomobila Franci Lenart.

le tistim, ki imajo dovoljenje za predelavo, celotna pot materiala in delo pa morata biti evidentirana.

Predlagajo dajatev za izrabljena vozila

Glavni razlog za manjši zajem IMV v sistem razgradnje je zloraba instrumenta odjave vozila iz prometa. »Zadnji voznik lahko odjavi vozilo iz prometa s to izjavo, s čimer izjavlja, da je avto na njegovi lokaciji. Potem avto proda, za njim se izgubi sled. Pravilno bi bilo, da ga odda v razgradnjo. Težava je predvsem, da izjav o lokaciji nihče ne preverja,« dodaja Lenart.

Kot pravi, že leta prepričujejo ministrstvo, da je treba to področje urediti, a se nič ne premakne. »Predlagali smo posebno dajatev na vozilo, ki bi jo voznik plačeval vsako leto do prodaje ali oddaje v razgradnjo, ne glede na to, ali avtomobil uporablja in ali je registriran. Govor je bil o znesku med 150 in 200 evri na leto. Hkrati bi se lahko zmanjšale druge dajatve na vozila. V igri so bile še druge raz-

ličice.« Na okoljskem ministrstvu so nam potrdili, da je predlog za posebno dajatev v medresorskem usklajevanju, a da dogovor za zdaj ni dosežen.

Za nepravilno odstranitev do 15 tisočakov globe

Nadzor nad izvajanjem uredbe o izrabljenih vozilih opravlja okoljski inšpektorji. Uredba predvideva globe, če zadnji imetnik izrabljenega vozila ne odda na zbiralnem mestu ali v obratu za razstavljanje, če izrabljeno vozilo pusti v naravnem okolju, ga odvzame, razstavi ali z njim drugače nenadzorovano ravna ter če nekdo razstavlja izrabljena vozila, pa ni upravljač obrata za razstavljanje.

Za pravne osebe znaša globa od pet do 15 tisoč evrov, za odgovorne osebe pravnih oseb od tisoč do 2.500 evrov, za fizične osebe pa je predpisana globa od tisoč do 1.200 evrov. Lani so inšpektorji izdali 15 ureditvenih odločb, uvedli 14 prekrškovnih postopkov ter izrekli globe v vrednosti 30 tisoč evrov.